

Leerlijn debatteren

Lessenreeks om vaardigheden van leerlingen te versterken in presenteren, argumenteren en kritisch denken

**onderbouw
bovenbouw
1e 2e 3e graad**

**vmbo
havo/vwo
aso/tso**

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Leerlingenwerkboek

Dankwoord

Mogelijk gemaakt met financiering van de Europese Unie

De doorlopende leerlijn debatteren is geschreven door de DebatUnie in samenwerking met Nederlandse en Vlaamse scholen en scholengroepen. Dit project is mede-gefinancierd door de Europese Unie. Deze reader is één van de resultaten van het project 2023-1-NL01-KA210-SCH-000165388 binnen Erasmus+.

De hier geuite opvattingen en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Nationaal Agentschap weer. Noch de Europese Unie, noch het Nationaal Agentschap kan ervoor aansprakelijk worden gesteld.

Docenten en scholen

Daarnaast is het maken van de vertaalslag naar Vlaamse en Nederlandse docenten mogelijk gemaakt door een panel aan enthousiaste docenten die belangeloos hun tijd hebben geïnvesteerd in het uitvoeren van de lessen om zo de schrijvers van uitgebreide feedback te voorzien. Onze dank gaat naar docenten van Scholengroep Impact, GO! Maxwell, Stichting LMC, Atheneum Blankenberge, Atheneum Brugge, GO! Atheneum Voskenslaan, Kalsbeek College Woerden, Portus Scholengroep Barendrecht en Stedelijk Dalton Lyceum Dordrecht. In het bijzonder Barbara Schrijver, Bonnie Rabouw, Dicky Antoine, Dick Lierman, Dineke Oldenwening, Emre Hoogduijn, Esther Dessart, Gunnar Vergauwen, Jelmer Birkhoff, Lore Verhelst, Margreet Sikkens, Marjan Krijvenaar, Mathias van der Hoogerstraete, Mirjam Aret, Paul Vissers.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

DEBAT
UNIE

Inhoudsopgave

Dankwoord	2
Inhoud	4
Dit ga je leren	6
Begrippenlijst	7
Les 1: Wat is debat?	9
Begrippen	9
Lezen: Discussie en debat	9
Kijken: Een goed Middenhuis debat	11
Debatvorm: Zaaldebat	11
De les: het eerste zaaldebat	12
Les 2: Een gestructureerd debat	13
Begrippen	13
Lezen: Structuur en labels	13
Oefening: Labels	15
De les: Zaaldebat	16
Les 3: Speechen	17
Begrippen	17
Lezen: Structuur en presentatie	17
De les: Verdedig het onverdedigbare	19
Les 4: Argumenteren – SEI	23
Begrippen	23
Lezen: Structuur en presentatie	23
Kijken: Een slecht Arenadebat	24
Oefening: Meer of minder?	25
De les: Arenadebat	27
Les 5: Argumenteren - Bewijs, impact en relevantie	28
Begrippen	28
Lezen: Bewijs, Impact en Relevantie	28
Kijken: Een Arenadebat	30
De les: Arenadebat	31
Les 6: Weerleggen	33
Begrippen	33
Lezen: Twee zandkastelen	33
Oefening: Zelf weerleggen	34
De les: Arenadebat	36

Les 7: Voorbereiden	41
Begrippen	41
Lezen: het SPIN-model	44
Oefening: SPIN-model	44
De les: Middenhuis	47
Les 8: Verdieping - De conclusiespeech	49
Lezen: Conclusiespeech	49
Oefening: Verbanden leggen	50
Kijken: Een Middenhuis-debat	51
Les 9: Verdieping - Argumentatie wegen	53
Lezen: Argumentatie wegen	53
Oefening: Wegen	54
Les 10: Slotdebat	55
Samenvatting	55
Over de DebatUnie	57

Dit ga je leren

Je gaat de komende weken aan de slag met debat. Door te debatteren leer je om kritisch na te denken, dus niet zomaar alles te geloven wat je hoort. Ook krijg je meer inlevingsvermogen. Je moet soms iets verdedigen waar je eigenlijk helemaal niet voor bent. Je mening verandert dan misschien niet, maar je kunt wel beter begrijpen waarom iemand het wél met zo'n idee eens zou kunnen zijn.

In 10 lessen zal je jezelf van een complete beginner ontwikkelen tot een ijzersterke debater. In dit handboek vind je alle informatie die je nodig hebt om een goed debat te voeren. Ook vind je oefeningen om vooraf te oefenen en invulschema's die je tijdens het voorbereiden van een debat kunt gebruiken. In les 1 beginnen we bij het begin: wat is een debat eigenlijk? Wat zijn de spelregels van een debat? En hoe voer je zo'n debat respectvol? Een debat kan best chaotisch worden. Daarom leer je in les 2 hoe je op een gestructureerde manier kunt debatteren, zodat iedereen begrijpt wat je zegt. In les 3 gaan we aan de slag met het geven van een speech. Debatten bestaan immers niet alleen uit korte beurten. Je leert hoe je een speech goed presenteert en opbouwt.

Les 4, 5, 6 en 7 staan in het teken van argumentatie. Je kunt namelijk wel een prachtige speech geven, maar als je geen goede argumenten hebt win je er geen debat mee. In les 4 leer je welke onderdelen een argument heeft door middel van het SEXI-model. Les 5 bouwt daarop voort en gaat over het krachtig uitleggen van argumenten, zodat het moeilijk wordt om er wat tegenin te brengen. Les 6 staat in het teken van het weerleggen - het aanvallen van de argumenten van je tegenstander. Les 7 gaat over hoe je argumentatie aanpakt tijdens de voorbereiding van een debat. Hoe kies je de beste argumenten uit? En hoe werk je ze efficiënt uit? Dit gaat aan de hand van het SPIN-model.

Les 8 en 9 zijn verdiepende lessen. Tijdens les 8 leer je hoe je een ijzersterke conclusiespeech geeft. Dat moet namelijk net even anders dan het geven van 'normale' debatspeeches. Het SPIN-model komt ook hier goed van pas. Les 9 staat in het teken van argumenten wegen. Je leert om niet alleen uit te leggen dat jouw argumenten goed zijn of dat de argumenten van je tegenstander slecht zijn, maar dat jouw argumenten beter zijn dan die van je tegenstander. Tenslotte pas je al je opgedane kennis toe tijdens het slotdebat van les 10.

Begrippenlijst

Anekdote	Kort verhaal dat als voorbeeld dient
Arenadebat	Debatvorm die bestaat uit openingsspeeches (2 min.), een vrije fase (8 min.) en een conclusiebeurt (2 min.)
Argument	Reden waarom men een bepaald standpunt inneemt
Bewering	Een uitspraak die verdere uitleg vereist <i>Bijvoorbeeld: het internet één dag per week onbereikbaar maken voor gewone burgers, leidt tot minder internetverslaving.</i>
Bewijs	Uitleg waarom argumentatie waar is <i>Bijvoorbeeld: Windmolens zijn goed voor het milieu want ze wekken hernieuwbare energie op.</i>
Conclusie-speech	De laatste speech van een team in een debat, waarin een spreker het debat partijdig samenvat
Debat	Een discussie met regels tussen twee teams over een stelling
Definiëren	Een stelling interpreteren; uitleggen wat een stelling betekent
Denkstap	Een stap in de uitleg van argumentatie. Elke denkstap moet tijdens een debat worden uitgelegd
Discussie	Een uitwisseling van informatie en ideeën
Illustratie	Een voorbeeld of situatieschets bij een argument, met als functie het verduidelijken van een argument <i>Bijvoorbeeld: Veel mensen besteden dagelijks uren aan schermtijd, alleen al op Instagram.</i>
Impact	Uitleg waarom argumentatie belangrijk is <i>Bijvoorbeeld: Zonder hernieuwbare energie warmt de aarde sneller op waardoor grote gebieden onleefbaar worden, met een groot dodental en nog grotere migratiestromen als gevolg.</i>

Invloed	De mate waarin een stelling een bepaald probleem oplost
Jury	Persoon die (1) het debat leidt, (2) de uitslag van het debat bepaalt en (3) feedback geeft op het debat
Label	Een argument samengevat in één of een paar kernwoorden <i>Bijvoorbeeld: Een argument over klimaatverandering</i>
Mening	Persoonlijke opvatting
Openings-speech	De eerste speech van een team in een debat
Presentatie	De manier waarop een speech of spreekbeurt voorgedragen wordt; een combinatie van taalgebruik, lichaamstaal en stemgebruik
Relevantie	Mate waarin argumentatie met de stelling te maken heeft
Repareren	Verdedigen van de eigen argumentatie; het weerleggen van een weerlegging
SExI-model	Model dat helpt bij het opbouwen van een argument State, Explain, Illustrate.
Speech	Spreekbeurt, voorgedragen van achter een kathedraal die langer dan een minuut duurt
SPIN-model	Model met vier onderdelen (Stelling, Probleem, Invloed, Nadelen) dat helpt bij het vinden van de meest relevante argumentatie
Standpunt	Positie ten opzichte van een stelling (voor / tegen)
Stelling	De bewering waar een debat over gaat
Structuur	Overzichtelijke indeling van een spreekbeurt of speech
Vrije fase	Fase in een debat waarbij deelnemers vrij op elkaar reageren
Weerleggen	Aanval op argumentatie van de tegenstander
Zaaldebat	Debatvorm waarbij debaters vrij op elkaar reageren

Les 1: Wat is debat?

Elke dag probeer je wel iemand ergens van te overtuigen. Misschien heb je vandaag wel geprobeerd langer pauze te krijgen van de docent, je moeder gevraagd om meer zakgeld, of je beste vriend ervan overtuigd dat jouw favoriete band de beste muziek maakt. Door te debatteren leer je hoe je iemand overtuigt van een standpunt. Tijdens deze les maak je kennis met het debat. Je leert welke regels je volgt tijdens een debat en hoe je respectvol debatteert. Daarna ga je jouw allereerste debat voeren.

Begrippen

Discussie	Een uitwisseling van informatie en ideeën
Debat	Een discussie met regels tussen twee teams over een stelling
Jury	Persoon die (1) het debat leidt, (2) de uitslag van het debat bepaalt en (3) feedback geeft op het debat
Standpunt	Positie ten opzichte van een stelling (voor / tegen)
Mening	Persoonlijke opvatting
Argument	Reden waarom men een bepaald standpunt inneemt
Stelling	De bewering waar een debat over gaat, bijvoorbeeld “Sociale media doen meer kwaad dan goed” of “Suikerhoudende producten moeten duurder worden.”
Zaaldebat	Debatvorm waarbij debaters vrij op elkaar reageren

Lezen: Discussie en debat

Stel je voor, je komt vanavond thuis en je ouders willen avondeten gaan maken die je totaal niet lekker vindt. Jij wilt in plaats daarvan veel liever pizza eten, en je gaat proberen om je ouders over te halen om pizza te bestellen. Of, na een hele lange les willen je klasgenoten en jij graag een kwartier langer pauze. Daarvoor moeten jullie wel eerst de docent overtuigen om de les eerder af te sluiten.

De hierboven beschreven situaties zijn voorbeelden van discussies. Discussies gebeuren als je het niet met elkaar eens bent, en je probeert de ander ervan te overtuigen dat jij gelijk hebt. Vaak kan de uitkomst van een discussie een middenweg zijn. Je docent wil je misschien geen kwartier extra pauze geven, maar is wel bereid om 5 minuten eerder af te sluiten.

Een debat werkt net even anders. Aan het einde van een debat is er namelijk een winnaar en een verliezer. Je zoekt dus geen middenweg met zijn tweeën, maar je probeert een derde persoon, de jury, ervan te overtuigen dat jouw standpunt het beste is.

Een ander verschil tussen een debat en een discussie: tijdens een debat praat je niet over je eigen mening. Er wordt voor jou gekozen of je ergens voor of tegen bent. Het zou dus zomaar kunnen zijn dat je iets zelf een goed idee vindt, terwijl je de jury moet overtuigen van waarom het een slecht idee is. Zo leer je kritisch na te denken. Je bent het misschien nog steeds oneens met andere mensen, maar je begrijpt wel waarom ze hun mening hebben.

Tijdens een debat breng je argumenten in. Argumenten zijn redenen waarom je voor of tegen een stelling bent. Bij de stelling “Sociale media doen meer kwaad dan goed,” kunnen argumenten bijvoorbeeld gaan over mentale gezondheid, verslaving en catfishing.

Tijdens een debat volg je een aantal regels:

1. Je debatteert over een stelling. Een stelling is een bewering waar je voor of tegen kunt zijn. Voorbeelden van stellingen zijn “Sociale media doen meer kwaad dan goed” of “Suikerhoudende producten moeten duurder worden.
2. De jury bepaalt hoe lang iedereen mag spreken. Dat gaat volgens een vast schema, dat afhangt van de debatform. Het kan bijvoorbeeld zijn dat beide teams mogen beginnen met een speech van één minuut, daarna vrij op elkaar mogen reageren, en afsluiten met nog een minuut spreektijd.
3. Tijdens een debat overtuig je niet elkaar, maar de jury. Je spreekt elkaar dus ook niet direct aan (“jij zei” of “jouw argument”) maar je spreekt via de jury (“Beste jury, de voorstanders zeiden ...”). Zo voorkom je dat de spanningen te hoog oplopen tijdens een debat.

Tijdens een debat is respect essentieel. Ja, er zijn twee teams die van elkaar proberen te winnen, maar om een echt goed debat te voeren moeten beide teams ook goed samenwerken. Als jouw tegenstanders niet goed uit de verf komen, denk je dat het dan nog mogelijk is om een goed debat te voeren? Door respectvol te zijn naar je tegenstanders kom jij dus ook beter over. Dit doe je zo:

1. Luister heel aandachtig naar wat je tegenstander zegt. Alleen als je echt goed begrijpt wat er gezegd wordt, kun je met een sterke reactie komen. Het is dus altijd goed om mee te schrijven met wat je tegenstander zegt.
2. Praat over de stelling, niet over elkaar. Soms zie je tijdens debatten dat deelnemers elkaar beledigen. Dat zorgt niet alleen voor een onveilige sfeer, maar het gaat je ook niet helpen om het debat te winnen. “Jij bent dom” is geen argument.

Kijken: Een goed Middenhuis-debat

<https://www.youtube.com/watch?v=3Ut5EYCSP8c>

Debatvorm: Zaaldebat

Tijdens de les ga je je allereerste debat voeren. Dit ga je doen binnen de debatvorm zaaldebat. Een zaaldebat geeft je de kans om iets voor de groep te zeggen, zonder dat je gelijk een hele speech hoeft te geven. Het is dus bedoeld om je te laten wennen aan debatteren. Een zaaldebat verloopt als volgt:

1. Voorbereiding. Je krijgt ongeveer vijf tot tien minuten om met je team argumenten te bedenken. Het is slim om hierbij samen te werken, dan voorkom je dat het team argumenten steeds herhaalt.

2. Het debat. Aan het begin van het debat staat iedereen op. Als je gesproken hebt tijdens het debat, mag je weer gaan zitten. Het is de bedoeling dat je ongeveer 30 seconden volpraat. Vind je dat lastig of spannend? Probeer dan eens een voorbeeld te bedenken bij je argument. Dan is de tijd zo om!

Voorbeeld van een beurt.

Stelling: Eetwedstrijden moeten verboden worden

Positie: Voor

Beurt: “Beste jury, ik wil graag een nieuw argument inbrengen over bescherming. Het is de taak van de overheid om mensen te beschermen tegen onveilige situaties. De overheid heeft bijvoorbeeld ook verboden om te appen tijdens het fietsen. Eetwedstrijden zijn ook onveilige situaties. Je eet zo veel als in je lichaam past, want alleen dan kan je de wedstrijd winnen. Zo ga je dus compleet over je eigen grenzen heen. Veel mensen belanden zo in het ziekenhuis. Dit maakt eetwedstrijden erg gevaarlijk en de overheid heeft dus de taak om mensen daartegen te beschermen.”

De les: het eerste zaaldebat

Het is tijd om je eerste debat te voeren. Je kunt het onderstaande schema gebruiken om overzicht te houden over de argumenten die door jouw team en je tegenstanders ingebracht worden. Zo kun je bedenken wat je zelf wilt zeggen tijdens het debat.

Stelling:	
Argumenten voor: 1. 2. 3.	Argumenten tegen: A. B. C
Mijn beurt:	

Les 2: Een gestructureerd debat

Nu je een eerste debat gevoerd hebt, kun je aan de slag met het aanscherpen van je debatvaardigheden. Deze les ga je leren hoe je ervoor zorgt dat een debat goed te volgen is. Aan het einde van deze les kun jij een goed gestructureerd debat voeren, waarin jouw argumenten extra goed uit de verf komen.

Begrippen

Weerleggen	Aanval op argumentatie van de tegenstander
Structuur	Overzichtelijke indeling van een spreekbeurt of speech
Label	Een argument samengevat in een paar kernwoorden
Repareren	Verdedigen van de eigen argumentatie; het weerleggen van een weerlegging

Lezen: Structuur en labels

Een debat kan soms chaotisch zijn. Voor een jury is het dan lastig om bij te houden wat er gebeurt in een debat. Misschien heb je zelf weleens een verhaal gehoord waar weinig structuur in zat, waardoor je de draad kwijtraakte. Zo is dat voor de jury ook tijdens een debat. En voor jou is het moeilijk om met sterke beurten te komen. Je kunt immers alleen een debat winnen als je goed weet wat er gebeurt in het debat. Je wilt het de jury zo makkelijk mogelijk maken om je te volgen, zodat je argument zo krachtig mogelijk overkomt.

Voorbeeld: WhatsApp

Stel, dit is een chat met je lief. Wat gaat hier fout?

Vraag: Waarom is dit een betere manier om te antwoorden?

Een debat heeft helaas geen swipeknopje. Je zult dus met je verwoording duidelijk moeten maken waarop je reageert, bijvoorbeeld: “Nee, ik ben niet boos op je. Ik wil graag pizza eten vanavond.” Tijdens een debat geef je dus van tevoren goed aan wat je gaat doen en op wie je gaat reageren. Tijdens een zaaldebat kun je drie dingen doen:

1. Een argument inbrengen

Als je zelf een argument hebt bedacht, dan kondig je dat simpelweg aan: “Ik wil een nieuw argument inbrengen dat gaat over mentale gezondheid.”

2. Een argument weerleggen

Als je wilt reageren op het argument van je tegenstander, heet dit **weerleggen**. Als je een argument wilt weerleggen, dan doe je dit als volgt: “Ik wil graag reageren op het argument over veiligheid van de tegenstanders. De tegenstanders zeiden... Wij zijn het daar niet mee eens, omdat...”

3. Een argument verdedigen

Als je een argument verdedigt, betekent dat dat je jouw standpunt sterker maakt door te reageren op wat de ander zegt of door meer uitleg en voorbeelden te geven. Dit helpt om jouw argument beter te onderbouwen, zodat het overtuigender is. Soms heb je misschien het gevoel dat alles al is gezegd, maar dan kun je nog steeds een bestaand argument sterker maken.

1. **Het argument is weerlegd (de tegenstander heeft er iets tegenin gebracht):** Als de tegenstander een tegenargument heeft gegeven, kun je jouw standpunt verdedigen door uit te leggen waarom hun weerlegging niet klopt. Bijvoorbeeld: “Ik wil graag het argument over het lerarentekort versterken. De tegenstander zei hierover... Die weerlegging klopt niet omdat...”
2. **Het argument is niet weerlegd:** Ook als het argument niet aangevallen is, dan kan je alsnog het argument sterker maken aan de hand van extra uitleg en voorbeelden. Bijvoorbeeld: “Ik wil graag het argument over het lerarentekort versterken. Mijn medespreker gaf al aan dat... Hier wil ik het volgende aan toevoegen...”

Door op deze manieren je inbreng te structureren, zorg je ervoor dat jouw argumenten steviger en overtuigender worden.

Zoals je hierboven ziet, is het slim om je argumenten namen te geven. Dit noemen we **labels**. Door elk argument een label te geven en dat label steeds te gebruiken als je het over dat argument hebt, breng je structuur aan in je debat. Denk bijvoorbeeld aan argumenten over vriendschap, milieu of bestaanszekerheid.

Oefening: Labels

Bedenk bij elk van deze argumenten een passend label. Een goed label is kort, maar laat ook zo goed mogelijk zien waar het argument over gaat.

Het argument:	Een argument over:
<i>Vb. Vuurwerk moet verboden worden, want er gebeuren ieder jaar veel ongelukken door vuurwerk. Een verbod zorgt ervoor dat minder mensen vuurwerk af zullen steken. Daardoor is het risico op vuurwerkongelukken kleiner</i>	<i>Vuurwerkongelukken / kleiner risico op ongelukken</i>
1. Er moeten minder zonnepanelen komen, want zonnepanelen zijn lelijk en verpesten het uitzicht op de natuur. Hierdoor zullen minder toeristen naar dit gebied komen.	
2. De alcoholgerechtigde leeftijd moet verlaagd worden naar 16 jaar, want dan is het makkelijker om toezicht te houden op het alcoholgebruik van jongeren. Zij zullen namelijk niet genoodzaakt zijn stiekem te drinken.	
3. Roken tijdens een zwangerschap moet strafbaar worden, want door te roken tijdens de zwangerschap beschadigt een toekomstig moeder willens en wetens de gezondheid van haar kind. Dat is kindermishandeling.	
4. Ouders moeten ook straf krijgen als hun kind later een misdaad begaat, want het gedrag van kinderen vloeit direct voort uit de opvoeding van ouders. Als een kind iets strafbaars doet, is dat dus voor een deel de schuld van de ouders	
5. Overheden moeten een maximum jaarinkomen per individu stellen, want dit zal inkomens gelijkmatiger verdelen, wat zal zorgen dat samenlevingen rechtvaardiger worden.	

De les: Zaaldebat

Je gaat deze les opnieuw een zaaldebat voeren. Zorg dat je tijdens dit debat deze twee dingen doet:

1. Denk tijdens de voorbereiding met je team na over labels voor argumenten. Gebruik deze labels tijdens het hele debat.
2. Kondig aan het begin van je beurt altijd aan wat je gaat doen, zoals hierboven staat beschreven

Stelling:	
Argumenten voor: 1. Label: Uitleg: 2. Label: Uitleg: 3. Label: Uitleg:	Argumenten tegen: A. Label: Uitleg: B. Label: Uitleg: C. Label: Uitleg:
Mijn beurt: Ik ga: een argument inbrengen / weerleggen / versterken Label: Uitleg:	

Les 3: Speechen

Je weet nu hoe je een vrij debat zo voert, dat beide teams goed begrijpen waar het debat over gaat. Maar debatten bestaan meestal niet alleen uit een vrij debat, waar je steeds op elkaar mag reageren. Meestal worden er tijdens het debat ook speeches gegeven. In deze les leer je niet alleen hoe je zo'n speech schrijft, maar ook hoe je deze zo overtuigend mogelijk kunt voordragen.

Begrippen

Speech	Spreekbeurt, voorgedragen vanachter een kathedr, die langer dan een minuut duurt
Repareren	Verdedigen van de eigen argumentatie; het weerleggen van een weerlegging
Definiëren	Een stelling interpreteren; uitleggen wat een stelling betekent
Anekdote	Kort verhaal dat als voorbeeld dient
Presentatie	De manier waarop een speech of spreekbeurt voorgedragen wordt; een combinatie van taalgebruik, lichaamstaal en stemgebruik

Lezen: Structuur en presentatie

Structuur

Tijdens een **speech** krijg je een vast aantal minuten waarin je de tijd krijgt om argumenten in te brengen, te weerleggen of te **repareren**. Niet elke speech heeft dezelfde functie binnen een debat. Als je bijvoorbeeld de eerste speech in een debat geeft, ben je vooral bezig met het inleiden en uitleggen van je eigen argumenten. Geef je de allerlaatste speech, dan is het jouw taak om uit te leggen waarom de argumenten van jouw eigen team sterker waren dan die van de tegenstander. Welke speech je ook geeft, het is altijd belangrijk om een vaste structuur aan te houden. Zo maak je het makkelijk om je speech te volgen. Een debatspeech bestaat uit vier onderdelen:

1. Opening

Je begint altijd met het groeten van de jury (Beste jury, ...). Daarna geef je een korte inleiding over het onderwerp van de speech. Dat kan een kort verhaal (**anekdote**) zijn over de stelling, maar je kunt de jury er ook aan herinneren waarom het zo belangrijk is om over dit onderwerp te debatteren door een probleemschets te geven. Ben je de eerste spreker in een debat? Dan **definieer** je de stelling. Je legt uit hoe de stelling zich vertaalt naar wat er precies gaat gebeuren.

2. Aankondiging

Na de opening kondig je aan wat je gaat doen in de speech. Gebruik hiervoor de labels die je bedacht hebt bij elk argument. Bijvoorbeeld: "Ik ga in mijn speech drie argumenten inbrengen. Ik begin met een

argument over het lerarentekort, dan volgt een argument over inkomensongelijkheid en ten slotte ga ik spreken over sociale cohesie.”

3. Uitleg

Nu is het tijd om elk van de aangekondigde argumenten uit te leggen. Geef steeds met je labels aan welk argument je precies gaat uitleggen. Hoe je precies een sterk argument opbouwt, leer je in de volgende les. Voor nu is het belangrijk dat je jezelf bij elk argument twee vragen stelt: 1) Waarom is dit waar? en 2) Waarom is dit belangrijk?

4. Slot

Je sluit je speech op een gepaste manier af. Dit kun je doen door kort samen te vatten wat je gezegd hebt. Je kunt er ook voor kiezen om een conclusie te verbinden aan je argumenten. Dit kan bijvoorbeeld door een anekdote die je in de inleiding begonnen bent, in het slot af te maken. Aan het einde van de speech bedank je de jury, en wacht je op applaus.

Presentatie

Het is niet alleen belangrijk dat je je speech goed opbouwt, maar ook dat je hem overtuigend kunt voordragen. Als jij overtuigend klinkt, is je publiek sneller bereid het met jou eens te worden. Aan de andere kant komt je argumentatie slecht over als je onverschillig of verveeld overkomt. Voor een goed gepresenteerde speech let je op vier dingen:

1. Lichaamshouding

Tijdens een speech sta je stevig, met je voeten op schouderbreedte. Je staat rechtop. Natuurlijk zal je af en toe naar je aantekeningen kijken, maar sta daar niet voorovergebogen naar te staren.

Handgebaren kunnen helpen om levendiger over te komen.

2. Stemgebruik

Spreek op een hoorbaar volume en articuleer duidelijk. Probeer je stemgebruik te variëren. Dat kan door soms langzaam te praten en soms wat sneller, of door te spelen met het volume van je stem. Wees ook niet bang voor het laten vallen van korte stiltes. Deze voelen voor jou als spreker misschien oncomfortabel, maar werken heel goed om de speech spannend en boeiend te houden voor de luisteraar.

3. Taalgebruik

Spreek op een hoorbaar volume en articuleer duidelijk. Probeer je stemgebruik te variëren. Dat kan door soms langzaam te praten en soms wat sneller, of door te spelen met het volume van je stem. Wees ook niet bang voor het laten vallen van korte stiltes. Deze voelen voor jou als spreker misschien oncomfortabel, maar werken heel goed om de speech spannend en boeiend te houden voor de luisteraar.

4. Oogcontact

Probeer tijdens je speech zo veel mogelijk de zaal in te kijken en iedereen te betrekken bij je speech. Als je zenuwachtig bent, kan het veiliger voelen om naar beneden te kijken, of je te richten op één punt op de zaal. Echter, als je de zaal rondkijkt en oogcontact maakt met publiek, komt dit zelfverzekerd en overtuigend over.

De les: Verdedig het onverdedigbare

Tijdens de les ga je met een groepje een debatspeech voorbereiden en voordragen. Maar er is een twist: je gaat spreken over een stelling waar geen normaal mens het mee eens zou zijn. En jullie moeten uitleggen waarom je het juist wel eens bent met deze stelling. Je krijgt ongeveer twintig minuten de tijd om met je groepje de speech voor te bereiden. Het is bij deze speech vooral belangrijk dat je je goed houdt aan de structuur van de speech, en dat je de speech goed voorbereidt. Sterke argumenten zijn nu wat minder belangrijk. Je mag dus ook vreemde of grappige argumenten geven, als je ze maar goed structureert. Bij het schrijven van de speech kun je gebruikmaken van het werkblad op de volgende pagina.

Beoordeling: Wat vond je van de speeches?

Vul tijdens de les dit schema in, zodat je klasgenoten van jouw feedback kunnen leren.

Speech 1 Door:	Stemgebruik, taalgebruik, lichaamshouding: Structuur:
Speech 2 Door:	Stemgebruik, taalgebruik, lichaamshouding: Structuur:
Speech 3 Door:	Stemgebruik, taalgebruik, lichaamshouding: Structuur:
Speech 4 Door:	Stemgebruik, taalgebruik, lichaamshouding: Structuur:

Les 4: Argumenteren: SExI

Je kent nu al goed de regels van een vrij debat. Ook heb je al kunnen oefenen met het geven van een goede speech. Er mist nog één ding: een set ijzersterke argumenten. Dat is waar we de komende twee lessen mee aan de slag gaan. Tijdens deze les leer je welke onderdelen een goed argument heeft en hoe je een argument het beste opbouwt.

Begrippen

Bewering	Een uitspraak die verdere uitleg vereist <i>Bijvoorbeeld: het internet één dag per week onbereikbaar maken voor gewone burgers, leidt tot minder internetverslaving</i>
Illustratie	Een voorbeeld of situatieschets bij een argument, met als functie het verduidelijken van een argument <i>Bijvoorbeeld: Veel mensen besteden dagelijks uren aan schermtijd, alleen al op Instagram.</i>
Openings-speech	De eerste speech van een team in een debat
Conclusie-speech	De laatste speech van een team in een debat, waarin een spreker het debat partijdig samenvat
Vrije fase	Fase in een debat waarbij deelnemers vrij op elkaar reageren
Arenadebat	Debatvorm die bestaat uit openingsspeeches (2 min.), een vrije fase (8 min.) en een conclusiebeurt (1 min.)
SExI-model	Model dat helpt bij het opbouwen van een argument <i>State, Explain, Illustrate.</i>

Lezen: Structuur en presentatie

Als je zegt: “Ik wil langer pauze, want pauze is leuk,” is dat nog geen argument. Het is nog niet duidelijk waarom pauze leuk is. Ook weten we niet waarom “het is leuk” een goede reden is om de pauze langer te maken. Kortom, een argument vereist uitleg. Om te zorgen dat je met goed uitgelegde argumenten komt, kun je ze opschrijven met behulp van het SExI-model. Het SExI-model heeft drie onderdelen:

1. State

Het eerste onderdeel van je argument is de bewering. Bij het voorbeeld hierboven is dat bijvoorbeeld “Pauze is leuk.” Andere voorbeelden van beweringen zijn: “Windmolens gaan klimaatverandering tegen,” “Een vuurwerkverbod zorgt voor minder vuurwerkongelukken.” of “Taylor Swift kan goed zingen.” Het is heel belangrijk dat je je bewering altijd verbindt met de stelling. Bijvoorbeeld: “We moeten meer

geld investeren in het bouwen van windmolens, want windmolens gaan klimaatverandering tegen.”

2. Explain

Elk argument moet worden uitgelegd. Bij die uitleg moeten drie dingen duidelijk worden:

1. Waarom is je bewering waar? Bijvoorbeeld: “Windmolens gaan klimaatverandering tegen, want ze gebruiken geen fossiele brandstoffen die de klimaatverandering veroorzaken.”
2. Waarom is je bewering belangrijk? Bijvoorbeeld: “Als klimaatverandering niet wordt tegen gehouden, krijgen we te maken met veel meer en ergere natuurrampen, ontregelde ecosystemen en grote migratiestromen.”

3. Illustrate

Om een argument nog overtuigender te maken, kun je een voorbeeld bedenken bij je argument. Dat kan om aan te geven dat je argument waar is, maar het kan ook een manier zijn om uit te leggen hoe belangrijk je argument is. Bijvoorbeeld: “Het eilandje Tuvalu ervaart de gevolgen van klimaatverandering nu al. Het eiland wordt steeds kleiner en als we zo doorgaan, dan blijft er van het stukje land, met haar prachtige natuur en rijke cultuur, helemaal niets meer over.”

Kijken: Een Arenadebat met ruimte voor verbetering

Bekijk deze video van een Arenadebat. Dit is een voorbeeld van een debat met ruimte voor verbetering. Wat gaat er allemaal mis tijdens het debat? Noem vijf aspecten:

https://www.youtube.com/watch?v=EWMSaX_GyE8

1.

2.

3.

4.

5.

Oefening: Meer of minder?

Vanuit dezelfde bewering kun je verschillende uitkomsten bereiken. Soms kunnen deze uitkomsten zelfs direct tegenovergesteld zijn. Het is daarom belangrijk dat je altijd uitlegt hoezo een bewering tot de uitkomst leidt die jij wilt bereiken. Om daarmee te oefenen vind je hieronder een aantal beweringen. Het is aan jou om beide kanten van de bewering uit te leggen. Geef bij elke bewering minstens twee redenen.

Een vuurwerkverbod leidt tot

meer sterfgevallen, want:

minder sterfgevallen, want:

Datingapps als Tinder leiden tot

meer vaste relaties, want:

minder vaste relaties, want:

Veel geld verdienen leidt tot

meer levensplezier, want:

minder levensplezier, want:

De les: Arenadebat

Deze les begin je aan een nieuwe debatvorm: het Arenadebat. Het debat heeft drie fases:

1. Openingsspeeches: Elk team mag één spreker afvaardigen om het debat te openen. De spreker krijgt hier twee minuten de tijd voor. Deel de speech in zoals je dat in les 3 geleerd hebt.

2. Vrije fase: Dit is net een zaaldebat, met één verschil. In het begin hoeft niet iedereen op te staan. Je staat namelijk pas op als je iets wilt zeggen. Dit mag al terwijl je tegenstander nog aan het praten is. Als je tegenstander klaar is met praten, geeft de debatleider de beurt aan een van de staande debaters van jouw team. Let bij deze fase goed op wat je geleerd hebt over structuur in les 2!

3. Voorbereiding conclusiespeeches: Je krijgt als team twee minuten de tijd om de slotspreker voor te bereiden op zijn of haar speech.

4. Conclusiespeeches: Elk team mag één spreker afvaardigen om het debat te sluiten. Hoe je een goede slotspeech geeft, leer je in les 8. Voor nu is het belangrijk dat je goed kunt samenvatten wat er tijdens het debat is gebeurd. Doe dit op zo'n manier, dat het heel duidelijk wordt dat jouw team het debat heeft gewonnen. Je brengt dus geen nieuwe argumenten in, maar legt simpelweg uit wat er al gezegd is.

Gebruik onderstaande tabel om het Arenadebat voor te bereiden.

Stelling:	
Wie doet wat?:	Openingsspeech: Slotspeech:
Argument 1:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i>

	<i>Waarom is het belangrijk?</i> Illustrate: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>
Argument 2:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i> <i>Waarom is het belangrijk?</i> Illustrate: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>
Argument 3:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i> <i>Waarom is het belangrijk?</i> Illustrate: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>

Les 5: Argumenteren: Bewijs, Impact en Relevantie

Je bent al een echte debatexpert aan het worden. Je kunt een vrij debat voeren, een speech voorbereiden en voordragen en je weet welke onderdelen een argument hoort te hebben. Deze les leer je hoe je een argument op zo'n manier uitlegt, dat het heel lastig wordt om er iets tegenin te brengen.

Begrippen

Bewijs	Uitleg waarom argumentatie waar is <i>Bijvoorbeeld: Windmolens zijn goed voor het milieu want ze wekken hernieuwbare energie op.</i>
Impact	Uitleg waarom argumentatie belangrijk is <i>Bijvoorbeeld: Zonder hernieuwbare energie warmt de Aarde sneller op waardoor grote gebieden onleefbaar worden, met een groot dodental en nog grotere migratiestromen als gevolg.</i>
Relevantie	De mate waarin argumentatie met de stelling te maken heeft
Denkstep	Een stap in de uitleg van argumentatie. Elke denkstep moet tijdens een debat worden uitgelegd

Lezen: Bewijs, Impact en Relevantie

Ken je het SEI-model nog? Elk argument heeft een bewering (statement), een uitleg (explanation) en een illustratie (illustratie). Vandaag gaan we inzoomen op hoe je je argument goed kunt uitleggen. Een goed uitgelegd argument voldoet aan drie criteria: het is goed bewezen, het heeft een grote impact en het is relevant. We lopen ze alle drie even langs.

Bewijs

Door je argument te bewijzen leg jij aan de jury uit waarom de dingen die jij zegt waar zijn. Een bewering zoals “Den Haag is de beste stad van Nederland, omdat het de gezelligste stad is” geeft de jury onvoldoende redenen om te geloven dat dit waar is. Misschien is Utrecht wel veel gezelliger. Om de jury te overtuigen van jouw gelijk, moet je dus redenen geven waarom jouw argumenten kloppen. Je mag daarbij ervan uitgaan dat de jury een gemiddelde krantenlezer is. De jury weet dus wel dat de lucht blauw is, of dat Frankrijk bekendstaat om croissants. Informatie die niet direct voor de hand ligt, bewijs je wel. Denk hierbij om informatie als: “Een stemplicht in het parlement zorgt voor betere vertegenwoordiging” of “Het verbieden van gewelddadige games leidt niet tot minder misdaden.”

Je zou nu kunnen denken: ik zoek gewoon een onderzoek op dat zegt dat ik gelijk heb! Maar helaas, het is tijdens een debat niet toegestaan om waar dan ook informatie op te zoeken. Alle argumenten moeten jij en je teamgenoten zelf bedenken. Hoe kun je dan toch aan de jury laten zien dat jouw argumenten waar zijn? Dat doe je door logische denkstappen te zetten die laten zien dat jij gelijk hebt. Stel bijvoorbeeld dat je probeert uit te leggen dat langere pauzes zorgen voor productievere leerlingen. Je hebt meerdere opties om dit te bewijzen. Je kunt bijvoorbeeld uitleggen dat leerlingen doorgaans pauzes gebruiken om uit te rusten van de lessen en daarna dus weer vol energie aan de slag kunnen. Ook kun je uitleggen dat leerlingen lekker kunnen kletsen tijdens de pauze, waardoor ze dat tijdens de les niet meer zullen doen. En je kunt een voorbeeld geven om je punt nog extra duidelijk te maken. Wat zou je bijvoorbeeld zelf doen met een extra kwartiertje pauze?

Impact

Een bewezen argument is een goed begin. Maar daarmee ben je er nog niet. Je moet namelijk ook uitleggen waarom jouw argument zo belangrijk is. Stel: je debat voert een debat over het verlagen van de alcoholgerechtigde leeftijd en jij brengt een argument in over wat voor avonturen jongeren mee zouden kunnen maken door alcohol te drinken. Het is dan voor de jury nog niet duidelijk waarom het beleven van avonturen zo belangrijk is voor jongeren, of in ieder geval belangrijker dan bijvoorbeeld hun gezondheid.

Hieronder vind je drie manieren om te laten zien dat jouw argument belangrijk is. Je kunt uitleggen dat jouw argument:

- Invloed heeft op een hele grote groep - Als iedere inwoner van Nederland €1000 euro krijgt, heeft dat meer impact dan als alleen jouw buurman €1000 krijgt.
- Een hele grote invloed heeft op die groep - Als een van je vriendinnen haar been breekt, heeft dat een grotere impact dan als je andere vriendin een beetje buikpijn heeft.
- Een kwetsbare groep beïnvloedt - Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om een groep die al benadeeld wordt in de samenleving. Je moet dan wel uitleggen waarom die groep nu al benadeeld wordt. Het kan ook gaan om een groep die niet voor zichzelf kan opkomen, bijvoorbeeld baby's of demente bejaarden.

Net als bij bewijs is het cruciaal dat je de impact van je argument niet alleen noemt, maar ook echt uitlegt. Dus alleen zeggen dat er door de stelling heel veel mensen heel arm worden is niet genoeg. Je moet altijd bewijzen waarom ze dan zo arm worden, en waarom arm zijn zo erg is voor die mensen.

Relevantie

Zelfs als je je argument perfect bewijst en heel erg veel impact geeft, wil dat nog niet zeggen dat je het debat gewonnen hebt. Je argumenten moeten namelijk wel over de stelling gaan. Alleen dan zijn je argumenten relevant. Relevantie mag je niet zomaar aannemen tijdens een debat. In andere woorden, je kunt er niet vanuit gaan dat de jury zelf de connectie tussen je argumenten en de stelling kan maken. Dat moet jij zelf doen.

Voorbeeld stelling:

Gevangenen moeten asielhonden of -katten krijgen om voor te zorgen.

Argument over empathie:

Door voor een hond of kat te zorgen, krijg je meer empathie. Je bent dan verantwoordelijk voor een levend wezen, dus je moet je in die hond of kat kunnen verplaatsen om te weten wat het beestje nodig heeft. Dat is belangrijk, want als mensen meer empathie tonen, is de kans dat ze een misdaad begaan kleiner. Je steelt immers minder snel iemands geld als je weet hoe die persoon zich daardoor zou voelen.

Het voorbeeld heeft alle elementen van een uitgewerkt argument. Er is bewezen waarom voor een dier zorgen tot empathie leidt, er is uitgelegd waarom dit belangrijk is en er is een voorbeeld gebruikt. Het is echter niet duidelijk wat het argument precies met de stelling te maken heeft. Het is ons wel duidelijk waarom het zorgen voor een huisdier goed is, maar niet waarom gevangenen dit specifiek moeten doen. Waarom zou dit goed beleid voor gevangenen zijn? Als deze denkstap niet door een spreker gezet wordt, dan telt het argument niet veel mee tijdens het debat.

Kijken: Een Arenadebat

Bekijk deze video van een Arenadebat.

<https://www.youtube.com/watch?v=Nv4n6VF2a6A>

Kies één argument (voor of tegen) uit en geef aan hoe dit argument door de verschillende sprekers van het team is voorzien van bewijs en impact en hoe de relevantie van het argument is aangegeven.

Argument over:

Bewijs:

Impact:

Relevantie:

De les: Arenadebat

Je gaat deze les weer een Arenadebat voeren. Deze keer let je niet alleen op het toepassen van het SExI-model, maar werk je ook bij elk argument goed het bewijs, de impact en de relevantie uit. Je kunt het schema hieronder gebruiken. In dit schema staan maar twee argumenten, zodat je echt kunt focussen op het uitdiepen van je argumentatie.

Stelling:	
Wie doet wat?:	Openingsspeech: Slotspeech:
Argument 1:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i> <i>Waarom is het belangrijk?</i> Illustrate: Welk voorbeeld geef je bij het argument?
Argument 2:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i>

	<i>Waarom is het belangrijk?</i> Relevantie: <i>Wat heeft het met de stelling te maken?</i> Illustreer: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>

Les 6: Weerleggen

De vorige twee lessen gingen over het opbouwen van ijzersterke argumenten. Deze les ga je juist leren hoe je zo veel mogelijk schade kunt aanrichten aan de argumenten van je tegenstander. Om een debat te winnen moet je immers niet alleen uitleggen waarom jij gelijk hebt, maar ook waarom je tegenstander ongelijk heeft.

Begrippen

Weerleggen De argumentatie van de tegenstander aanvallen

Repareren Het verduidelijken van de eigen argumentatie; een weerlegging op een weerlegging

Lezen: Twee zandkastelen

Stel je voor dat je op een zonnige zaterdagmiddag met al je vrienden naar het strand gaat. Op het strand bedenkt één van je vrienden een spel. Jullie maken twee teams en het team dat aan het einde van het spel het mooiste zandkasteel heeft, wint. Ieder team krijgt eerst beschermde tijd waarin je het kasteel veilig kunt opbouwen. Daarna word je vrijgelaten. Je kunt ervoor kiezen om verder te bouwen, maar je kunt ook naar het kasteel van je tegenstanders lopen om het kapot te stampen of er een emmer water overheen te gooien.

Bij een debat gaat het precies zo, alleen bouw je geen zandkasteel maar argumentatie. Je hebt een paar lessen lang geleerd hoe je je eigen argumentatiekasteel zo mooi mogelijk kunt maken. Nu leer je hoe je het kasteel van je tegenstanders kunt slopen. Dat laatste heet weerleggen. Om een argument te weerleggen, denk je na over precies dezelfde dingen als waar je over nadent tijdens het maken van je eigen argumenten, namelijk 1) Is het waar? 2) Is het belangrijk? en 3) Is het relevant? Tijdens het weerleggen ga jij aan de jury uitleggen waarom het antwoord op minstens één van die vragen 'nee' is.

Als je gaat weerleggen is het niet zozeer belangrijk of argumenten logisch klinken. Je kijkt vooral naar of argumentatie goed is uitgelegd. Iets kan wel heel logisch klinken, maar als het niet uitgelegd is, dan kan jij er mooi tussen komen met jouw weerlegging. Als iemand bijvoorbeeld zegt dat windmolens goed zijn voor het milieu, zonder hier uitleg bij te geven, dan kun jij bevragen of windmolens wel zo goed zijn voor het milieu. Als je daar dan ook maar een beetje overtuigende uitleg bij geeft, heb je het argument weerlegd. Het is dan aan de tegenstander om hun argument weer te repareren. Hieronder vind je een voorbeeld van hoe je een argument kunt weerleggen.

Voorbeeld stelling:

De beste leraren moeten worden overgeplaatst naar de slechtste scholen

Argument over gelijkheid:

Het is vaak zo dat de kinderen van ouders die minder te besteden hebben, op de slechtste scholen

zitten. Dat zorgt voor discriminatie, want kinderen van rijke ouders krijgen dan beter onderwijs dan kinderen van arme ouders. Dat is erg, want ieder kind verdient gelijke kansen, ongeacht de situatie waarin ze geboren zijn. Als we goede leraren naar die slechte scholen halen, lossen we dat probleem op. Die leraren zullen zorgen dat het onderwijs op deze scholen beter wordt zodat de ongelijkheid tussen arme en rijke leerlingen kleiner wordt.

Laten we proberen dit argument te weerleggen. Het argument is duidelijk met de stelling verbonden, dus we kunnen lastig zeggen dat het argument irrelevant is. Dat meer gelijkheid belangrijk is (impact) is ook moeilijk te betwisten. Het is echter wel mogelijk. Je kunt bijvoorbeeld proberen uit te leggen waarom de ongelijkheid in ons onderwijssysteem wel meevalt. Dat is wel een flinke uitdaging, dus deze weerlegging laten we nu even links liggen. Dan blijft de vraag over of het argument waar is. Hier kun je het argument van meerdere hoeken aanvallen. Ten eerste kun je zeggen dat het helemaal niet zo hoeft te zijn dat een docent die goed kan lesgeven op een goede school, dit ook zal doen op een slechte school. Het feit dat een school slecht is ligt natuurlijk nooit alleen aan docenten, maar ook aan het beleid van de school zelf. Het maakt dan niet uit hoe goed een docent is: met slecht beleid wordt de school niet beter. Ook kun je uitleggen dat deze stelling tot demotivatatie kan leiden onder goede docenten, waardoor de kwaliteit van hun lessen alleen maar af zal nemen.

Oefening: Zelf weerleggen

Hieronder vind je twee argumenten voor en argumenten tegen een stelling. Je gaat elk argument weerleggen. Eerst bedenk je of uitgelegd is dat het argument waar, belangrijk en relevant is. Omcirkel de betreffende woorden (waar/belangrijk/relevant) in de tabel. Vervolgens schrijf je kort op hoe jij dit argument zou weerleggen. Met welke aanname ben jij het niet eens? Welke denkstap is fout of afwezig?

Stelling: Het is goed dat ouders de schoolprestaties van hun kinderen live kunnen volgen

Voorargument over straf: Als ouders de schoolprestaties van hun kinderen kunnen volgen, kunnen ze hun kinderen straf geven wanneer ze het niet goed doen op school. Omdat ze elk cijfer van hun kind te zien krijgen, weten ze gelijk of hun kind het goed of slecht doet en kunnen zij het kind dus al straffen op het moment dat het mis gaat, in plaats van pas na een oudergesprek op school. Door kinderen gelijk straf te geven, gaan ze gelijk beter hun best doen en dus beter presteren op school.

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument waar is want:

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument belangrijk is want:

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument relevant is want:

Dit is hoe ik dit argument zou weerleggen:

Tegenargument over druk: Als ouders alle leerprestaties van hun kinderen konden inzien, dan zou dat veel kinderen onder een veel te hoge druk zetten. Hoewel sommige ouders hun kinderen goed zouden ondersteunen als hun kinderen even wat minder scoren, zullen veel ouders juist de druk opvoeren, straf geven, gedwongen bijscholing geven, enzovoorts. Dat is de uitgelezen manier om al op jonge leeftijd faalangst aan te jagen, iets dat op latere leeftijd alleen maar erger zal worden. Faalangst kan zorgen voor stress, paniek en andere mentale klachten. Daarnaast werkt faalangst vaak averechts, omdat het zorgt voor uitstel- en ontwijkingsgedrag. Deze stelling zou dus voor een grote groep jongeren zorgen voor een te grote prestatiedruk.

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument waar is want:

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument belangrijk is want:

Er is wel / niet goed uitgelegd waarom het argument relevant is want:

Dit is hoe ik dit argument zou weerleggen:

Als ouders alle leerprestaties van hun kinderen konden inzien, dan zou dat veel kinderen onder een veel te hoge druk zetten. Hoewel sommige ouders hun kinderen goed zouden ondersteunen als hun kinderen even wat minder scoren, zullen veel ouders juist de druk opvoeren, straf geven, gedwongen bijscholing geven, enzovoorts. Dat is de uitgelezen manier om al op jonge leeftijd faalangst aan te jagen, iets dat op latere leeftijd alleen maar erger zal worden. Faalangst kan zorgen voor stress, paniek en andere mentale klachten. Daarnaast werkt faalangst vaak averechts, omdat het zorgt voor uitstel- en ontwijkingsgedrag. Deze stelling zou dus voor een grote groep jongeren zorgen voor een te grote prestatiedruk.

De les: Arenadebat

Deze les voer je weer een Arenadebat. Let deze keer eens goed op wat de tegenstander allemaal zegt. Daarvoor staat hieronder zowel de gebruikelijke voorbereidingstabel als een tabel waarin je de argumenten van je tegenstanders kunt bijhouden.

Stelling:	
Wie doet wat?:	Openingsspeech: Slotsspeech:
Argument 1:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i>

	Illustrate: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>
Argument 3:	Label: State: <i>Wat is de bewering?</i> Explain: <i>Waarom is het waar?</i> <i>Waarom is het belangrijk?</i> <i>Waarom is het relevant? (verbinden met de stelling)</i> Illustrate: <i>Welk voorbeeld geef je bij het argument?</i>

Weerleggen

Tegenargument A:	Label: Uitleg: Het is ONWAAR / ONBELANGRIJK / IRRELEVANT want:
Tegenargument B:	Label: Uitleg: Het is ONWAAR / ONBELANGRIJK / IRRELEVANT want:

Tegenargument C:	Label: Uitleg: Het is ONWAAR / ONBELANGRIJK / IRRELEVANT want:

Les 7: Voorbereiden

Een van de moeilijkste onderdelen van debatteren is het vinden van de beste argumenten tijdens een debat. Deze les ga je dus aan de slag met een hulpmiddel waarmee jij met je team de beste argumenten kunt vinden tijdens het debat.

Begrippen

SPIN-model	Model met vier onderdelen (Stelling, Probleem, Invloed, Nadelen) dat helpt bij het vinden van de meest relevante argumentatie
Invloed	De mate waarin een stelling een bepaald probleem oplost

Lezen: het SPIN-model

Je kent het ondertussen wel. De docent heeft een stelling voorgelezen, je gaat met je team bij elkaar zitten, en je teamgenoten beginnen argument na argument in de groep te gooien. “We kunnen het hebben over het milieu!” “Ja, en misschien kunnen we ook wat zeggen over veiligheid.” Jullie schrijven alle argumenten op, en strepen degene weg die het minst overtuigend lijken. Je blijft over met een lijstje van drie beweringen die je uiteindelijk uitwerkt tot argumenten. Dit is één manier om je debat voor te bereiden, maar deze aanpak is niet heel effectief. Het duurt namelijk best lang voordat je je argumenten gekozen hebt, en je beoordeelt de argumenten niet kritisch op hun sterkte, maar alleen op hoe overtuigend ze op jou overkomen.

Een betere manier is het gebruiken van het SPIN-model. Het SPIN-model laat zien welke argumenten het belangrijkst zijn om de stelling te verdedigen of juist aan te vallen. Om de belangrijkste argumenten te vinden, let je op vier onderdelen: de stelling, het probleem, de invloed en de nadelen - vandaar de naam ‘SPIN-model.’ De voorstanders en tegenstanders kijken net even anders naar deze vier onderdelen:

Voorstanders

- **Stelling:** Wat wordt er eigenlijk precies bedoeld met de stelling? Lees elk woord eens goed en bedenk hoe jij ze interpreteert. Staat er bijvoorbeeld ‘jongeren,’ bedenk dan of je het hebt over mensen onder de 25, 18, 16 of 14 jaar oud. Gaat het over ‘zware straffen,’ dan kun je nadenken over welke straf jij passend vindt.
- **Probleem:** Welke problemen lost de stelling op? Waarom zijn deze problemen zo erg? Wie worden er allemaal beïnvloed door dit probleem?
- **Invloed:** Welke invloed heeft de stelling op het probleem? Waarom maakt de stelling het probleem minder? Hoe gaat dat precies werken?

- **Nadelen:** Welke bijkomstige nadelen zitten er aan de stelling? Waarom vallen deze wel mee? En welke bijkomstige voordelen zitten er aan de stelling? Waarom zijn deze zo groot?

Tegenstanders

- **Stelling:** Jij mag als tegenstander niet zelf bepalen hoe de stelling geïnterpreteerd wordt - dat doet de voorpartij. Je kijkt dus naar wat de meest redelijke interpretatie van de stelling is, en op basis daarvan bedenk je argumenten.
- **Probleem:** Waarom zijn de problemen die de stelling oplost niet zo erg? Is er eigenlijk wel een probleem?
- **Invloed:** Waarom lost de stelling problemen niet op? Gaat het plan van de voorstanders eigenlijk wel werken?
- **Nadelen:** Waarom zitten er veel bijkomstige nadelen aan de stelling? Het kan namelijk zo zijn dat de stelling wel een probleem oplost, maar tegelijkertijd een nog groter probleem creëert. Het eten van vier frikandelbroodjes biedt misschien een oplossing aan het probleem dat je trek hebt, maar het heeft ook allerlei slechte gevolgen voor de gezondheid. En waarom zijn bijkomstige voordelen klein?

Als je op al deze vragen een antwoord hebt bedacht, kun je daaruit argumenten halen. Je kunt bijvoorbeeld een voorargument maken dat beschrijft waarom het probleem zo erg is, of een tegenargument over waarom het probleem niet wordt opgelost. De argumenten die je uit het SPIN-model krijgt, zijn de meest relevante argumenten - dus ook de argumenten die jou het makkelijkst naar de winst van een debat brengen. Het enige wat je dan nog moet doen, is het argument uitleggen aan de hand van het SEI-model. Hieronder zie je een voorbeeld van het SPIN-model in actie bij de voorpartij:

Stelling: Alle leerlingen moeten na hun eindexamen verplicht een tussenjaar nemen

- **Stelling**
  - Leerlingen zijn middelbare scholieren.
  - Als iemand geen tussenjaar neemt, zullen alle vervolgopleidingen en werkgevers verplicht zijn deze persoon te weigeren.

- **Probleem**

- Leerlingen hebben na hun middelbare schooltijd twaalf tot veertien jaar non-stop op school gezeten. Dat heeft een enorme impact op de ervaringen en vrijheid die zij ervaren in hun jonge jaren.
- Leerlingen nemen tegenwoordig te weinig tijd om te reflecteren op hun studiekeuze en toekomst.

- **Invloed**

- Een tussenjaar zorgt dat ex-leerlingen een jaar lang kunnen genieten van hun leven, zonder dat zij elke week veertig uur op school of werk doorbrengen. Dat is een unieke kans die zij tot hun pensioen misschien wel niet meer krijgen.
- Tijdens een tussenjaar krijgen ex-leerlingen de tijd om te reflecteren op hun toekomst. Ook doen ze levenservaring op, waardoor ze een beter beeld krijgen van waar ze goed in zijn en wat ze leuk vinden.

- **Nadelen**

- Klein bijkomstig nadeel: Een tussenjaar zou tot sociale isolatie kunnen leiden. Gezien al jouw vrienden ook een tussenjaar zullen hebben, zal dat echter niet zo'n probleem zijn.
- Groot bijkomstig voordeel: Tijdens een tussenjaar zal een deel van de jongeren ervoor kiezen om vrijwilligerswerk te doen. Dit maakt hen niet alleen maatschappelijk betrokkener, maar ze helpen ook om hun omgeving een betere plek te maken.

Oefening: SPIN-model

Je gaat nu zelf aan de slag met het SPIN-model. Je krijgt een stelling te zien en jij gaat argumenten bedenken vóór deze stelling. Dat doe je door het schema hieronder in te vullen.

Stelling:	Alle jongeren moeten 6 maanden als handhaver stage lopen. Verduidelijk de stelling waar nodig: - -
Probleem:	Welke problemen gaat de stelling oplossen? Bedenk er minstens twee. - -

Invloed:	Hoe gaat de stelling precies werken? Hoe lost ze de problemen op? - -
Nadelen:	Welke kleine bijkomstige nadelen en grote bijkomstige voordelen zitten er aan de stelling? Bedenk er minstens twee. - -

Argumenten:	Bedenk op basis van je antwoorden hierboven drie argumenten. Deze kunnen gaan over het probleem, de invloed, grote voordelen of kleine nadelen. Leg elk argument kort uit
	Argument 1 Label: Korte uitleg:
	Argument 2 Label: Korte uitleg:
	Argument 3 Label: Korte uitleg:

De les: Middenhuis

Vanaf deze les ga je debatteren aan de hand van een nieuwe debatvorm, namelijk Middenhuis. Het debat gaat als volgt:

+/- 20 min. Voorbereiding:

De voorbereiding is wat langer dan die van een Arenadebat. Er wordt dan ook meer inhoud verwacht. Er zijn meer speeches en de speeches zijn langer.

3 min. Eerste voorstander:

De taak van de eerste spreker van de voorpartij is om het debat in te leiden en om te definiëren waar het debat over gaat, oftewel de stelling uit te leggen. De spreker zal hierna de eerste twee argumenten inbrengen en uitleggen.

3 min. Eerste tegenstander:

Ook de tegenstander leidt naar eigen wijze haar kant van het debat in. De eerste tegenstander zal in een enkel geval de definitie moeten aanvallen. Daarna zal de eerste tegenstander de argumenten van de eerste voorstander weerleggen en twee van de eigen argumenten inbrengen.

3 min. Tweede voorstander:

De eerste taak van de tweede voorstander is om de argumenten van de eerste tegenstander te weerleggen. De tweede taak is om de eigen argumenten te repareren. Repareren houdt in dat er gereageerd wordt op de weerleggingen die zijn gebracht door de andere kant, zodat de eigen argumenten blijven staan - een weerlegging op een weerlegging dus. Tot slot is het toegestaan om een extra argument in te brengen. Dit is optioneel. Als je liever de focus legt op de bestaande argumenten, is het niet verplicht een extra argument in te brengen. De jury doet immers niet aan argumenten tellen, maar aan argumenten wegen. Twee perfect uitgelegde argumenten kunnen daarom net zo effectief zijn als drie meer oppervlakkig uitgewerkte argumenten. Dit verschilt per debat. Slechts in uitzonderingsgevallen hoeft de tweede voorstander het nog over de definitie te hebben.

3 min. Tweede tegenstander:

De taak van de tweede tegenstander is nagenoeg gelijk aan die van de tweede voorstander. De spreker weerlegt de argumenten van de voorstanders en repareert die van de eerste tegenstander. Ook voor de tweede tegenstander geldt dat een extra argument inbrengen toegestaan is, maar niet verplicht. Het is niet de bedoeling dat de tweede tegenstander het nog over de definitie heeft.

8 min. Vrije fase:

Deze is gelijk aan die van een Arenadebat. Debaters krijgen acht minuten de tijd om vrij op elkaar te reageren. Beurten duren maximaal dertig seconden. Debaters leiden hun beurt in met een aankondiging van wat ze gaan doen: een nieuw argument inbrengen, weerleggen of eigen argumenten versterken.

2 min. Overlegtijd:

Als de vrije fase is afgelopen, hebben de teams twee minuten de tijd om de koppen bij elkaar te steken en te overleggen over de conclusiespeech.

2 min. Conclusiespeech tegenstanders:

De laatste tegenstander heeft twee minuten de tijd om een partijdige samenvatting te geven van het debat. De spreker zal de jury meenemen in wat er in het debat is gebeurd. Let op: hierin mag de spreker geen nieuwe argumentatie of weerleggingen inbrengen. Nieuwe voorbeelden zijn wel toegestaan. Kortom, de spreker legt uit waarom diens kant het debat heeft gewonnen.

2 min. Conclusiespeech voorstanders:

Om het format zo gebalanceerd mogelijk te houden, krijgen de voorstanders ditmaal het laatste woord. Verder is de speech identiek aan die van de tegenstanders.

In deze les bieden we je geen invultabel voor het debat meer. Probeer vanaf nu je eigen aantekeningen te maken, op een manier die past bij jouw debatstijl en bij de functie die jouw speech heeft binnen het debat.

Les 8: Verdieping - de conclusiespeech

Gefeliciteerd! Je hebt alle basiskennis die je nodig hebt om een debat te voeren. De laatste drie lessen zijn bedoeld om je nog net dat extra zetje te geven zodat je een ware debatexpert wordt.

Lezen: Conclusiespeech

Een goede conclusiespeech geven is een vak apart. Tijdens deze speech is het jouw taak om de jury ervan te overtuigen dat jouw team het debat gewonnen heeft. Je mag dus geen nieuwe argumenten of weerleggingen meer geven - je mag het alleen maar hebben over punten die al genoemd zijn.

Beginnende debaters geven hun conclusiebeurt vaak aan de hand van een lijstje argumenten. Ze noemen op wat de tegenstander gezegd heeft, wat zij zelf gezegd hebben en waarom hun eigen kant beter is. In principe is er niets mis met deze aanpak. Het is alleen niet een hele efficiënte manier om de speech aan te pakken. Vaak lopen argumenten in elkaar over. Je kunt een tegenargument bijvoorbeeld weerleggen aan de hand van één van je eigen voorargumenten. Dan is het niet heel efficiënt om dat argument ook nog apart te noemen.

Daarom is het beter om je conclusiespeech te geven aan de hand van clashes. Een clash is een belangrijk punt in een debat waar de twee teams het niet over eens konden worden. In een conclusiebeurt worden vaak twee of drie clashes behandeld. Verder houd je de structuur van een normale debatspeech aan:

1. **Opening:** Je opent de speech op een boeiende manier, bijvoorbeeld door kort algemeen op het debat te reflecteren.
2. **Aankondiging:** Je kondigt je clashes aan. Dat gaat meestal aan de hand van een vraag, bijvoorbeeld: "Zijn jongeren verantwoordelijk genoeg om te stemmen?" of "Is het belangrijk dat dokters meer betaald krijgen?"
3. **Uitleg:** Je licht elke clash kort toe. Dat kan het beste in drie stappen: 1) beschrijven wat de andere partij van de clash vond, 2) beschrijven waarom jullie het met de tegenpartij oneens waren en 3) afwegen waarom jullie antwoord op de vraag zwaarder weegt dan het antwoord van de tegenstander. Hierover meer in les 9.
4. **Slot:** Je sluit het debat op een passende manier af. Dat kan bijvoorbeeld met een mooie slotzin of door je allerbelangrijkste punt nog een keer te benadrukken.

Je moet voor een goede conclusiebeurt dus de belangrijkste clashes uit het debat kunnen halen. Dat kun je doen aan de hand van het SPIN-model dat je vorige les gebruikt hebt.

- **Stelling:** Als beide teams het oneens waren over de interpretatie van de stelling, dan zorgt dat niet voor de meest interessante debatten. Probeer dat dus te voorkomen. Het kan natuurlijk zo zijn dat het hele debat gedomineerd werd door een verschil in definities. Dat kun je tijdens je conclusiebeurt noemen.
- **Probleem:** Waren jullie het eens over het bestaan van het probleem en de ernst ervan?
- **Invloed:** Waren jullie het eens over of de stelling wel zou werken? En of zij het probleem wel op zou lossen?
- **Nadelen:** Waren er verder grote voor- of nadelen aan de stelling die belangrijk waren in het debat? Hoe belangrijk waren die?

Oefening: Verbanden leggen

Je vindt hieronder een stukje van een voor- en tegenspeech van een debat. Je hebt twee taken:

1. Je schrijft van elke speech zoveel mogelijk gemaakte beweringen op in de tabel onder de speeches.
2. Vervolgens verbind je elk paar beweringen dat niet tegelijk waar kan zijn. Je kunt bijvoorbeeld moeilijk tegelijk vinden dat honden schattig zijn en dat honden gevaarlijk en gewelddadig zijn.

Aan de hand van die verbindingen schrijf je onderaan de tabel minstens twee vragen op waar de twee speeches een ander antwoord op zouden geven.

Stelling: Video's van Youtubers jonger dan 14 jaar moeten direct worden verwijderd

Fragment voorpartij: Ons eerste argument gaat over de potentiële schade van video's van jonge Youtubers. Als kind van jonger dan 14 jaar heb je nog niet helemaal ontdekt wie je bent en wat je vindt. Je bent je identiteit nog aan het ontwikkelen. Als een Youtuber op die leeftijd video's publiceert, dan is de kans heel groot dat hij of zij later spijt krijgt van die video. De video is echter permanent en kan je je hele leven achtervolgen. Stel dat je bijvoorbeeld later de politiek ingaat, en er duikt een video op waarin je als twaalfjarig kind allerlei problematische dingen roept, omdat je het ook nog niet beter wist?

Dat kan grote onbedoelde consequenties hebben voor je carrière. Ook kunnen de video's kwetsend zijn voor bepaalde groepen, terwijl een jonge Youtuber het zo niet bedoeld had. Jonge YouTubers kunnen door hun jonge leeftijd dus veel schade aanrichten aan anderen en zichzelf. We kunnen dus het beste video's van kinderen jonger dan 14 jaar verbieden.

Fragment tegenpartij: Ons eerste argument gaat over de voorbeeldfunctie van jongeren online. Jongeren en kinderen hebben veel nuttigs bij te dragen aan het online landschap. Zij weten namelijk als geen ander hoe het is om jong te zijn. En zij zijn het beste in het aanspreken van andere jongeren. Heb je weleens een oudere docent zien proberen om Gen-Z-taal te gebruiken? Dat gaat bijna nooit goed. We hebben herkenbare rolmodellen nodig waar andere jongeren naar op kunnen kijken. Met de juiste begeleiding van bijvoorbeeld ouders moet dat best op een verantwoorde manier kunnen. Door deze stelling in te voeren, zal het aantal mogelijke rolmodellen voor jongeren ernstig dalen.

Kijken: Een Middenhuis-debat

Bekijk deze video van een Middenhuis-debat tot het einde van de vrije fase. Bedenk dan welke clashes jij uit het debat zou halen en hoe ieder team haar kant van die clash heeft verdedigd.

<https://www.youtube.com/watch?v=3Ut5EYCSP8c>

De voorpartij zei:

De tegenpartij zei:

Clash 2 over:

De voorpartij zei:

De tegenpartij zei:

Beweringen voorpartij:	Beweringen tegenpartij:
Clashes:	
1.	
2.	

Les 9: Verdieping - argumentatie wegen

Deze les ga je oefenen met het wegen van argumenten. Je kunt nu uitleggen waarom jouw argumenten sterk zijn en waarom de argumenten van je tegenstander zwak zijn, maar het is uiteindelijk jouw taak om uit te leggen waarom jouw argument sterker is dan het argument van de tegenstander.

Lezen: Argumentatie wegen

Gedurende het hele debat kun je argumenten wegen. Je bent telkens de argumenten van de tegenstander aan het vergelijken met jouw eigen argumenten. Als je bijvoorbeeld een argument van de tegenstander weerlegt door te zeggen dat het een kleine impact zal hebben, dan kun je jouw eigen argument - met veel meer impact - daar tegenover zetten.

Voorbeeld

Tegenstander:

Ik vind dat we geen windmolens meer moeten bouwen, want er vliegen jaarlijks duizenden meeuwen tegenaan. Windmolens veroorzaken dus dierenleed!

Argument over gelijkheid:

Er zullen inderdaad meeuwen tegen de windmolens vliegen. En dat is inderdaad zielig. Maar er vliegen ook meeuwen tegen ramen aan en ik hoop dat de tegenstander ook niet van plan is de productie van ramen stop te zetten. Ja, het is zielig voor meeuwen, maar de voordelen zijn wat ons betreft groter. Wij hebben in onze speech uitgelegd hoe de bouw van windmolens klimaatverandering tegengaat, wat op de lange termijn veel meer meeuwen zal redden dan wanneer we die windmolens niet zouden bouwen.

In het voorbeeld zie je dat het argument weerlegt wordt door een relatief klein nadeel, namelijk dode meeuwen, vergeleken wordt met een relatief groot voordeel, namelijk het tegengaan van klimaatverandering. Meestal is het dus handig om je eigen argumenten te betrekken bij je weerleggingen. Wegingen zijn dus belangrijk in weerleggingen, maar bijvoorbeeld ook tijdens het geven van conclusiebeurten.

Denk hierbij eens terug aan les 5, die ging over bewijs en impact. Tijdens het wegen kijk je niet zozeer naar welk argument meer waar is. Je kijkt naar welk argument belangrijker is. Om dat te doen, moet je dus letten op de drie manieren om impact te maken, namelijk door uit te leggen dat de stelling:

1. een grote groep beïnvloedt
2. een hele sterke invloed heeft op die groep
3. een kwetsbare groep beïnvloedt

Oefening: Wegen

Kijk opnieuw naar de fragmenten van vorige les. Je hebt in de vorige les clashes gevonden. Nu ga je kijken welke kant deze clashes wint. Probeer bij elke clash te wegen welke kant meer impact maakt. Leg je antwoorden uit.

Clash 1

Deze clash wint voor / tegen omdat:

Clash 2

Deze clash wint voor / tegen omdat:

Les 10: Slotdebat

Het is eindelijk zover: je hebt alle kennis om een ijzersterk debat te kunnen voeren. Deze les ga je al je nieuwe kennis en vaardigheden toepassen tijdens een laatste slotdebat. Dat betekent dus ook dat je deze les geen nieuwe theorie meer hoeft te leren. Wel hebben we hieronder een samenvatting toegevoegd van alle theorie die in deze reader staat. Wel zo handig bij het voorbereiden van je slotdebat!

Samenvatting

Wat is debat?

Een debat is een discussie met regels. Tijdens een debat verdedig je niet je eigen mening, maar een standpunt dat je wordt toegewezen. Je debatteert over een stelling - een bewering waar je het mee eens of oneens kunt zijn. Tijdens een debat overtuig je de jury. Die bepaalt wie het debat wint. Je debatteert op basis van argumenten. Dat zijn redenen waarom je voor of tegen de stelling bent.

De vrije fase

Tijdens de vrije fase van een debat mogen debaters vrij op elkaar reageren. Je mag per beurt maximaal dertig seconden spreken. Tijdens een vrije fase is structuur belangrijk, zodat iedereen het debat kan volgen. Je kondigt dus aan wat je gaat doen tijdens je beurt. Je kunt drie dingen doen:

1. Een argument van de tegenstander weerleggen
2. Een argument van een teamgenoot versterken of uitleggen
3. Een nieuw argument inbrengen

Een speech opbouwen

Goede debatspeeches hebben een duidelijke structuur. Deze ziet er zo uit:

1. Opening: Je begroet de jury, leidt het debat in en geeft een definitie van de stelling
2. Aankondiging: Je kondigt je argumenten, weerleggingen en/of clashes aan door labels te gebruiken
3. Uitleg: Je legt uit waarom ieder argument waar, belangrijk en relevant is
4. Slot: Je vat je speech samen en/of concludeert de speech op een pakkende manier

Presenteren

Bij het voordragen van je speech is een goede presentatie belangrijk. Let op de volgende dingen:

- Lichaamstaal: Sta rechtop en met je voeten op schouderbreedte. Voorkom voorlezen van je aantekeningen. Gebruik handgebaren.
- Taalgebruik: Gebruik taal die thuisheert in een debat. Pas je taalgebruik aan op de situatie. Met stijlfiguren kun je emotie aanbrengen in je speech. Je kunt er ook voor kiezen om humor te gebruiken.
- Stemgebruik: Articuleer duidelijk. Spreek op een hoorbaar volume. Varieer het tempo en volume van je stemgebruik. Laat af en toe een stilte vallen.

- Oogcontact: Probeer je publiek aan te kijken, of in ieder geval in de zaal rond te kijken.

Argumenten vinden: SPIN-model

Om de sterkste argumenten te vinden, gebruik je het SPIN-model:

Stelling: Lees elk woord van de stelling. De voorpartij mag de stelling definiëren.

Probleem: Welke problemen lost de stelling wel (voorstanders) of niet (tegenstanders) op? Waarom zijn deze problemen wel of niet erg? Wie worden er allemaal beïnvloed door dit probleem?

Invloed: Welke invloed heeft de stelling op het probleem? Waarom maakt de stelling het probleem wel of niet minder? Hoe gaat dat precies werken?

Nadelen: Welke bijkomstige voor- of nadelen zitten er aan de stelling? Waarom zijn die groot of juist klein?

Argumenten uitwerken: SExI-model

Als je de sterkste argumenten hebt gevonden, is het tijd om je argument vorm te geven. Dat kan met het SExI-model:

State: Een bewering, de kern van het argument

Explain: De uitleg waarom een argument waar, belangrijk en relevant is

Illustrate: Een voorbeeld dat jouw argument duidelijk maakt

Argumenten uitleggen; bewijs impact en relevantie

Bij het onderdeel Explain van het SExI-model horen drie taken:

Bewijs: Uitleg waarom wat jij zegt waar is, op basis van logica en algemene kennis

Impact: Uitleg waarom wat jij zegt belangrijk is. Dat kan zijn omdat de stelling een grote groep beïnvloedt, omdat de invloed op die groep heel sterk is of omdat het gaat om een kwetsbare groep.

Relevantie: Uitleg waarom jouw argument met de stelling te maken heeft

Argumenten wegen

Je case wordt extra sterk als je niet alleen uitlegt waarom jouw argumenten goed zijn en die van je tegenstander slecht, maar ook uitlegt waarom jouw argumenten beter en belangrijker zijn. Dat doe je door de impact van beide argumenten te vergelijken.

De conclusiespeech

Een conclusiespeech is een partijdige samenvatting van het debat. Je vertelt waarom jouw team het debat heeft gewonnen. In een conclusiespeech bespreek je twee of drie clashes. Dat zijn twistpunten in het debat waar beide teams het niet over eens zijn geworden. De sterkste clashes vind je door te kijken naar het SPIN-model. Je kunt uitleggen waarom jij de clash gewonnen hebt door beide kanten van de clash te wegen.

Over de DebatUnie

Deze leerlijn is ontwikkeld door de DebatUnie, een organisatie die werkt aan beter debat- en burgerschapsonderwijs in het Nederlands taalgebied. Debatteren is een serious game die verschillende vaardigheden versterkt, zoals presenteren, argumenteren en kritisch denken.

Je hebt al met deze vaardigheden kunnen oefenen via de lessen in deze leerlijn. Wil je nog meer leren over debatteren en er nog beter in worden? De DebatUnie organiseert in het hele land debatten en wedstrijden waar je de geleerde vaardigheden in de praktijk kunt brengen en jongeren uit heel Nederland, Vlaanderen en de ABC-eilanden kunt ontmoeten. Neem hiervoor een kijkje op [debatunie.nl](https://www.debatunie.nl) of volg [@debatunie](https://www.instagram.com/debatunie) op Instagram.

Luister, denk en doe mee

DebatUnie

Mariahoek 16-17

3511 LG, Utrecht

030 3410020 / contact@debatunie.nl

**DEBAT
UNIE**

Medegefinancierd door
de Europese Unie